

תשובה למתווכחים

אישי היושב ראש, כנסת נכבדה,

קודם כל ברצוני להודות לחברי הכנסת שהשתתפו בדיון על תקציב

משרד ראש הממשלה, וגם אם לא אחיחם כאן לכל דבריהם, ברצוני שידעו שאין אנו אוטמים את אזנינו לבקורת. מלבד זאת, וזה אנושי מאד, אנו שמחים כאשר משבחים אותנו.

אלא שבעניין זה הייתי רוצה לומר כי לכמה מדברי השבח נתלווה

קצת טעם לא נעים. כמה מן השבחים נאמרו בנוסח של השוואה עם מה שהיה בזמן הממשלה הקודמת. מאליו מתעורר כאן חשש, כי המתווכחים לא התכוונו כל-כך לשבח אותי כמו להתקיף את דויד בן-גוריון. אינני יכול להתייחס אל שבחים מסופקים כאלה כאל מחמאות על חשבונאי. מי שרוצה לתת מחמאות, מוטב שיבור לו דרך אחרת.

היו נואמים, והצטיין בזה חבר הכנסת לנדאו, שביקשו לנצל את

הזדמנות כדי להגיב על דברים שפורסמו בעיתון ושאינם שייכים לא לדיון הזה, לא לביח הזה ולא לתקציב משרד ראש הממשלה. הערכות על מאורעות היסטוריים הן לדעתי נושא מוזר בחקשר זה. הדברים נאמרו, מכל מקום, והייתי רוצה להעיר על-כך בקצרה.

כמו כל פרק היסטורי גדול, כן גם מלחמת הקוממיות היא מסכת

משולבת של שלל גורמים היצוניים ופנימיים גם יחד, צבאיים, מדיניים, חברתיים, משפטיים וכיוצא באלה. כל אחד מאחז מהרהר לפעמים

בשאלה, ולפעמים בקול רם, מה הייתה התוצאה יכולה להיות אילו היה אחד הגורמים הללו מופיע בצורה שונה.

קשה לפסוק הלכות בענין כזה. לכן, מטבע הדברים, יש מקום לחילוקי דעות. בפרט כשהדיווח על הנאמר איננו מדויק ביותר. אולם למעלה מכוח בינתי הוא, שהופכים הערה כזו לנפשא ניפוח פרלמנטרי, להתקפה מעוהת ומעוהת על האיש שהוא לכל הדעות אדריכלה הראשי של קומסיות ישראל בארצו.

אפשר היה, אנלי, לפטור זאת במשיכת כתף, לולא הנסיון המרוטע לוקום את אגדת "חסכין בגב", את המיתוס הזרני כי חיילינו הגיבורים יכלו להביש לנו על מגש של כסף נצחונות לא שיערנום ולא שיערו אבותינו, ורק ההנהגה המדינית היא שנעצה פגיון בגבם; רק היא הפסידה ליד שולחן הדיונים את הניצחון, שהיה בתחום השג היר כשדה הקרב.

כולנו יודעים את אימת השואה העולטית ששוחזרה מסורגה על-ידי הפצת אגדות כאלה במקום אחר. מי שיש לו זיק של אהריות איבורית חייב ללמוד את הלקח הזה ולדעת מה הוא עושה.

המפניכו לעניין זה העלאה-גרה בוויכוח על ספר הנלדות ההגנה. אינני רוצה לתזור אליו. רק שאלה אחת בפני: מהו מקורו אחכם לתזור ש+++ שוב ושוב על הניסיון להפוך את העבר לוויכוח פוליטי בוועד ואני שואל: האין זה אלא מפני דלות המעש והחושיה בהוועד?

ובעניין אחר - האשימו כאן את הממשלה בפגישה במעמדה של ירושלים

בירח ישראל. אני רוצה לדעת, חבר הכנסת לנדאו, מי פוגע במעמדה של ירושלים כבירה? האם פוגע בו מי שמביא את צה"ל למצעד בבאר-שבע כדי להנזת בו את הושבי הנגב? או שמא פוגע מי שנוהג לכת פרוש עקום, היאה לפולטנט של שררות רוטשילד, כאילו מעמדה של ירושלים הוא בכלל נושא למיקוח או לוויתורים תחת לחץ ידידותי או אחר? אני מסכים כי יצירת רוטם כזה הוא "חמור, מסוכן ומוגע". למה, חבר הכנסת לנדאו, אתה יוצר אותו? מצעדים בירושלים היו - ויהיו.

מה שנוגע להעברת משרדי הממשלה לירושלים, אין הממשלה יושבת בחיבוק ידיים. המדיניות הממשלתי מועבר לירושלים ואושרת גם הקצבה לבניה בקריה כדי לקלוט משרדים נוספים. רק לפני כ-עשרה שבועות החליטה הממשלה על מסגרת הפעולה משנת התקציב הבאה ואילך וועדת שרים תקבע את סידורי מעדיפויות והעברה. אני מקנה כי תוך שנים אחדות נעבור את מירב המשרדים לירושלים בקצב החלוי באמצעים העומדים לרשותנו וכן בכפוף התענוקה, העליה והקליטה הכרוכות בדבר.

בכלל, מן הראוי שנזכור כולנו שהעברה לירושלים איננה עניין לממשלה לבדה. אם רוב עתוני ישראל מופיעים בתל-אביב, הייבת לשכת העיתונות הממשלתייה לשרת אותם שם. אם מרכזי מפלגות ומוסדות ציבור מרוכזים בתל-אביב הרי שאתם, חברי הכנסת, ואני עבדכם, מטריחים את עצמנו לשם לפחות פעם בשבוע להשתתף בישיבות. ייתכן שזה טעון שינוי;

מכל מקום - הדבר לא יקום במאמר פה של הממשלה בלבד.

חבר הכנסת סנה בא אלינו כרגיל בשורה ארוכה של קובלנות על

שלא שינינו את המציאות המדינית שבה אנו חיים. דופני, שלא השמיע את

דבריו במקום הנכון. את המענה על שאין שלום בינינו ובין הערבים טוב

היה להפנות אל השליטים המסרבים להכיר בקיומנו. העדר יחסים דיפלומטיים

עם הודו ועם סין - שוב לא אנו גרמנו לו. ובוודאי לא אנו הטעכבים

שיפור יחסים עם בריח-המועצות.

חברי הכנסת,

הייתי רוצה לומר, בקנינים אלה, כמה דברים לא בהקשר של הדיבור

הזה, אלא כדי שיהיו ברורים ומחוזרים לנו לעצמנו ולכל המוכן לשמוע

את דברינו. מדיניותנו היא מדיניות של שלום אמת. אנו הרוצים בו ולנו

הזכות להתריע על שעדיין לא בא.

אלא שעלינו לזכור ולהזכיר: לא יקרב את השלום מפסה חד צדדי

של הכרה בזכות הפליטים לחזור. שליטי ערב מעוררים את בעיית הפליטים

בצורה זו לא כדי לפתור ולא כדי למצוא דרך לשלום. הם מנציחים גנע

ומנצלים אותו כמנוף לסילוק המדינה מעל המפה.

עד עתה לא היכירו שליטי ערב בעצם העיקרון של דו-קיום בשלום

לבני ישראל. אילו בכך היכירו, הרי חזרנו ואמרנו שאנו מוכנים לדון

עיתים בלי תנאים. לפי שעה הם המחזים תנאים, הנאים לא לשם שלום,

אפילו לא לשם שיחות, אלא כדי להורסנו מבית.

האם זו דרך לשלום או למלחמה השמדך נאצר הוא האומר, בנאדם
שנשא לפני אמום סחורט, כי "בעתיד צמויה מלחמה עם ישראל, ואם תאריכה
נקבע אכתבו". כך הוא מדבר אל עמו; עם זריס הוא מדבר לעיניים חלקות,
סוען שהוא מתגונן. לכן יהיה הדבר הרומ בחודעתנו וישמע באזני
ידידיה, מיהו הצופה למלחמה בישראל ורוצה לקבוע את האריכה.

וייאמר כאן גם באזני מעצמה גדולות. אנו קיבלנו את עקרון
הדו-קיום. אנו נענינו בחיוב להצעתו של ראש ממשלה בריה-המועצות
לצקור את דעיון השימוש בכוח מכלל האמצעים למתרון בעיות גבולות. נאצר
הוא שדחה עיקרון זה לפני ישראל.

אין זה מוקיל לשלום אם דיבורו של נאצר יישאר דיבור אחרון
בנושא זה. צריך שהשפעה המעצמה הגדולות, השמעתם של יוזמי הקריאה
לחדול משמוש בכוח תהיה על צידו של השלום, על צידו של עקרון הדו-קיום,
על צידה של הפגת המתיחות, על צידה של אפשרות שיחה. ידע זאת הצולם
וישמע זאת נשיא מצרים.

אנו מעונינים בהרמוניה, בהדכרות, בהפגת המתיחות, בדו-קיום
בין המעצמות הגדולות. זוהי הקרקע הנוחה ביותר לצמיחה השפעה חיובית
על שליטי ערב, לביטול המיתווי להתחרות בהשפעה נשק לממשלות המכריזות
על כוונות השמדך.

מבחינה זו, כל סכסוך גדול וקטן, מן הוויכוח שבין בריה-המועצות
לבין סין ועד לקשיים פנימיים במדינות קרובות יותר, נושא

סכנות לעולם כולו ולאזור ואיננו רצוי לנו כמדינה כשם שהוא מצער

אזננו בחברים שיש במשפחת העמים.

דבר אחר מעל לכול: שום פתרון לא ייבון בלי הידברות. הידברות

על שלום ואפילו קידבורות על בעיית הפליטים כשהיא לעצמה. התנאי לכך

- הנכונות לדבר, הנכונות להכיר בעובדת קיומנו.

החוזרים על העמולה מרוקנת מחוכן, בדבר הלוח ישראל בהון זר,

עושים עוול, אי-צדק ושירות רע לעניין. הם מביאים ידידים לידי ראייה

מוטעה ומסולפת ומספקים לשליטי ערב אמתלה למדיניותם העוינת. הנזשאת

בכנפיה חרם, איבה וצחצוח חרבות.

מדינת ישראל קמה מתוך פריקה שיעבוד גלויות בעולם ועול זרים

בארץ. עיקר כוחה בא לה - מראשיתה ועד היום הזה - ממשאבי העם היהודי

ומכסייתו לגאולה. לפי עצם מהותה מסמלת המדינה את השיחרור מתלות

בזרים ואת התעצמותו של עם, כשורה בין שווים. הושטנו ונושית יד

עזרה לעמים שזכו מקרוב בחירותם. אנו יצאנו משיעבוד גלויות ואת

השיחרור משיעבוד מלכויות. עזרתנו מכוונת לסעדם בצעדיהם הראשונים

כאומות שוות זכויות וערך במשפחת העמים.

כשיצאנו, תוך סאבך דמים, מהחום האפומרופסות הבריטית לפי מאנדאט

בינלאומי, המכו בנו רוב אומות העולם, וארפות הברית וברית המועצות

בכללן.

אנו זקוקים ליבוא הון ואנו זקוקים לסחר בין-לאומי, עם ארצות
השוק המשותף ועם מדינות אחרות. סחר פרושו יחסים כלכליים. מה החטא
איפוא במאבק על שוק, על דריסת רגל בשוק המשותף? אולי יעיד עצם הקושי
שבדבר, כי המדובר הוא בהישג שבבילנו ולא ברצון השתלטות מצד אחרים.
יבוא הון פרושו מתן אפשרות להון הזה לפעול. האם כרוך הדבר הזה דווקא
כהשתעבדות?

וכי מיהו ההון המנופוליסטי הגדול המשתלט עלינו? היגיע הזמן
לפוצץ את הברכה הזאת, לבקש שאנשים דציניים, לפחות, יחללו מגדלות
כאלה.

למי הכוונה? לממשלה? לתרומה העם היהודי בעולם כולו לעליטה
פליטית, שנפלטו בעירום ובחוסר כל מארצות מוצאם? או שמא למלוכה
העצמאית והפיתוח, מאות מיליוני דולארים שהוקדמו לרשות הממשלה
לעשות בהם כטוב בעיניה, בריבית של ארבעה אחוזים בטן הכל? או המדובר
במשקיעים קטנים ובינוניים, שמחוך אהבת ישראל וזיקה אליה, פרצון
לראות בקוספיות העם היהודי בארצו, הביאו לנו סחילם ומן פה הידע
שלהם, (דבר שלא יסולא בפז בימינו אלה)? או שמא מדובר כאן בהחזרת
הגזל מן העם היהודי בשילומים ובפיצויים אישיים? והלוא אלה הם עיקר
האמצעים הגדולים שהוזרמו לארץ בסכומים עשירי עומים לשם פיתוחה.
לא הייתי מחעכב על זה כל-כך הרבה לולא הרצון למנוע מתן
חרב בידי שונאינו ומנדינו, ביודעים ובלא יודעים.

איבני מקבל את הדעה כי כל הסדירות המקבלות עזרה כלכלית,
אם מארצות הברית ואם מבריית-המועצות, נעשו תלויות ממילא במעצמת
המסייעת. איבני מקבל את המענה כי סחר גורר בהכרח השתעבדות
סדירות.

חברי הכנסת,

הייתי רוצה לומר כמה מילים על המענה בדבר אירגון המסמלה
וחלוקת סמכויות בין המטרות. מעולם לא ש פענתי, ואיבני טרען
גם עכשיו, שאנו כליל השלמות בענין זה. בוודאי יהיה צורך ביום
מן הימים לסקור את המבנה שצמח מתוך העשייה היום-יומית שלנו ולעשות
כאן מה שעמדה רצות הובר בארצות-הברית. בכל זאת, כדאי שבזכור שני
דברים -

כפי שאמרתי בנאום המתיחה "לא המדרס עיקר, אלא המעשה".
עצם העובדה שהפעולות נעשות, ולפעמים בהצלחה רבה; בתוך המסגרת
הקיימת - אין לזלזל בה.

שנית - יש בחיינו היסרון אורגאני שאינו סאמטר דיון ענייני
צורך בענין זה. השתתפתי לפני שבועות אחדים בטא-וסתן בין-מפלגתי
של אה הרחבת הקואליציה. בשיחות הללו עלה דבר תחומי פעולתם של
מטרות טובים במסמלה כמאלה מפלגתית. אם טוב הדבר ואם רע, אלה
פני הדברים. כל זמן שהחיים המדיניים שלנו ערוכים כך, שלא יינתן
לשום מפלגה אחת להרכיב טמאלה ולהלק את המיקים בצורה עניינית, יהיה
כל דיון על סכויות מטרות מושפע מצלנו כגורמים חיוביים.

חבר הכנסת בנו כהן, חבר הכנסת ברזילי - אהם דיברתם על העניין
זה. האם מוכנים אתם, האם מוכנות מפלגותיכם, לתת יד לשינוי
השיטה הזאת?

דובר כאן עוד על מנגנון שהוא "מעור אחד" מבחינה מפלגתית.
אינני יודע מבין לחברי הכנסת האינטורמאציה הזאת. אני עצמי
למשל אינני יודע לאיזה מפלגה שייכים רוב המכריזים של העובדים
הבכירים במשרדי. השבתי: אולי אינני יודע מפני שאני חוש במקום,
משנתעוררה השאלה בכנסת, שאלה את המנהל הכללי, וגם הוא איננו
יודע על כולם. ואלה שהשתייכותם ידועה לאחד משנינו - רובם אינם
חברי מפלגה פועלי ארץ-ישראל; אני יודע דבר אחד: אני בטוח
בנאמנותו של כל אחד מהם למדינה ובמסירותו לעבודה.

בכלל קורה אצלנו דבר משונה כאשר מדובר על דפולטיזאציה
של מנגנון המדינה: כאשר טיטחו חושב שהפקידים הם ממפלגה אחרת
הוא שוען שזוהי פולטיזאציה והיא כמובן אסולה. וכאשר אותו
אדם עצמו דורש למנות פקידים ממפלגתו שלו, למשל למנות להנהלת
"קול-ישראל" אדם בזכות השקפותיו ולא בזכות כושרו המקצועי,
הרי זו דפולטיזאציה כשרה למהדריין.

מילים אחדות לחבר הכנסת ברזילי. אני מחפלא שהצטרפת אתה
למקהלה העוסקים בעניינים אישיים וענייני עבר. אולי יש בזה
מאורות הזמן:

ישבנו שנינו לא סכר בשיחוח ממושכו מאוד והחכר לנו כסדומני
סלא נשאר לנו כמעט הילוקי דעות בענינים חשובים, טעמים שאינם
ברורים לי גם כיום, החליטה סלגמן להישאר באוטוויציה; זאם
נשאר באוטוויציה מחפשים הילוקי דעות. אולי בשום כך העליה
גם דבריה שדונו כשא-וממן הזה וחברר לך שהם בסיחול חיובי
בגוף סיכון מועלים ערביים.

החקפה על "קול-ישראל" המכה מחות או יגור להסורה צורמה
על הקאיבו של הסרד הזה. דווקא השנה, בניגוד לשנים קודמות,
לא נדמה איש להביא סימוכין של טעם לסעודה.

אבר הכנסה בנו כחן אוסר שיש לו חיק עבה של סעודה נגד
שירות השידור. הייתי יכול לנחם אותו שהתיק שלי ושל חבריי
עבה עוד יותר. גם אני טומע לפעמים שידורים ולעיתים אני גם
מעיר עליהם. יש לי הרשט שמחון הקטה על הגינות ציבוריה מטים
קובדי "קול-ישראל" את הכף לצד הטבי, באנגליה קוראים לזה
"להישען אחורנית", והממשלה יוצאה קצה מקומות.

אינני יודק מה מטרם הדיבורים האלה על חיק עבה, בצרם שאין
אפילו דוגמה אחת בצידם. אולי הכוונה איננה אלא להרבות לחץ
על קובדי שירות השידור מדי פיוטימו לשאם שנים לסמגדי הממשלה,
כדי שלא להיכשל, חס וחלילה באופיצינזיות.

ולעניין זה צריך להסמיך את הטענות בדבר הטלנוויזיה. אני רוצה לקבל על עצמי כאן במני עם ועדה כי לא נבניב את הטלנוויזיה הכללית בדלת האחורית. הדבר לא ייעשה, בוודאי לא - לקראת הבחירות. ברור לי כי סוף הטלנוויזיה לבוא, אינני יודע מתי, לדעתי האישיה - אני חוזר: האישיה - זה דבר חיובי. מותר לקול-ישראל לאשוב על אפשרות כזאת בעמיד ולתכנן לקראתה. אם יוחלט על-כך, יהיה דרוש כוח אדם. כדי להכין אותו נדרשות שנים. לפי שעה לא נדרש לכך תקציב וחכמים רואים את הנולד.

עוד הערה אחת: דובר כאן על עניין טיסות השכר. כבר אמרתי, שהוא נמצא בבדיקה מחודשת. אילו היו פני הדברים ששונים כל כך, כפי שזה הוצג כאן, ודאי ששרים, מנהלים כלליים וקובצים אחרים הצוסקים בכך, לא היו מתעלמים מן המטות הזאת. האמת היא, שכדי להביע לפתרון נאות יש לבדוק את העניין יפה מכל צדדיו וזאת אנו עושים.

ואני מבקש מכם, חברי הכנסת, לאשר את תקציב השרד ראש-הממשלה.